

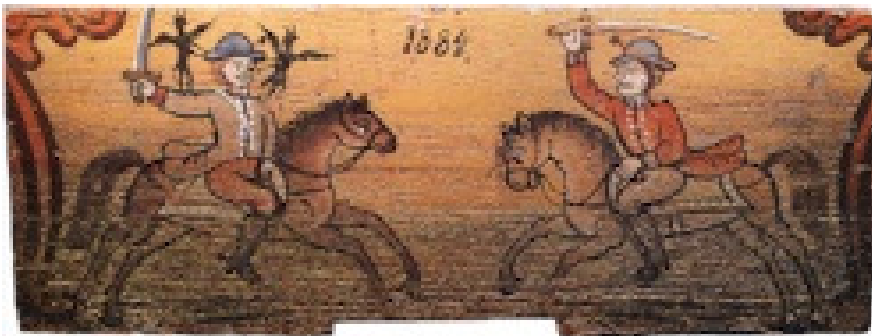

Zveza Ljudskih Tradicijskih Skupin Slovenije
Slovenian CIOFF® National Section

Bilten

Št. 4, letnik X.

oktober 2011

Vsebina

<i>Magdalena Tovornik:</i>	Beseda predsednice	39
<i>Marija Žnidar:</i>	Koleda v Turčiji.....	40
<i>Bogomir Likon:</i>	KD Mandrač Koper v Litvi	44
<i>Janja Ravnikar:</i>	FS Plamen iz Škocjana z Oktetom Spomin v Rusiji	45
<i>Vasja Samec:</i>	Ika Otrina ni več!	47
<i>foto: Tadej Žura, Janja Ravnikar</i>	FS Plamen z oktetom Spomin na festivalu v Rusiji	48

Bilten je brezplačno glasilo članov Zveze ljudskih tradicijskih skupin Slovenije in izhaja štirikrat letno.

Naslov: Zveza ljudskih tradicijskih skupin Slovenije
Glavni trg 7
p. p. 173
4000 Kranj
e-pošta: cioff-slovenia@cioff.org
internet: www.zltss.si

Bilten ureja Uredniški odbor:

glavni urednik	Janja Ravnikar
član	Janez Florjanc
član	Božidar Fabjan

Prispevke pošiljajte na: janja.ravnikar@gmail.com

Bilten se nahaja tudi na spletni strani ZLTSS: www.zltss.si.

Vsebina člankov izraža avtorjevo mnenje in ne mnenja uredniškega odbora.

Naslovnica: Panjska končnica: Pegam in Lambergar (Eden najstarejših profanih motivov je dvoboj Pegama in Lambergarja, ki je dobro poznan tudi iz slovenske ljudske pesmi.)

Beseda predsednice

Spoštovani!

Poletje je za nami in s tem tudi najbolj aktivno obdobje za številne folklorne skupine. Ne le pri nas, ampak po celem svetu je to čas nastopov na domačih ali mednarodnih festivalih, čas krajših ali daljših potovanj po vseh petih kontinentih. Usklajevanje nastopov oziroma terminov CIOFF® festivalov zlasti v Evropi ostaja velik izziv za vse evropske članice družine CIOFF®, ki tej nalogi še vedno nismo kos. Dragoceni in v veliko pomoč ostajajo osebni stiki in prijateljevanje med posameznimi organizatorji festivalov, ki včasih zadnji hip pomagajo drug drugemu pri sprejemanju folklornih skupin. V Sloveniji je to težko doseči, saj so naši festivali časovno umeščeni od konca aprila do sredine septembra. Organizatorji festivalov se zato delno znajdejo sami, delno pa prosijo za pomoč pri pridobivanju skupin tudi našo Zvezo. Naj ponovno poudarim, da je vloga ZLTSS tudi v tem, zato se jo članice poslužujte! Res pa je, da takšno sodelovanje terja spoštovanje dogovorov! Spoštovanje dogovorov terja tudi pripravo poročil o gostovanju in to na predpisan način. Stanje se izboljšuje, a še vedno ni dobro.

O tem in še o mnogočem se bomo pogovorili na jesenski seji Upravnega odbora ZLTSS in v decembru na Zboru članic. Ta seja bo še posebej pomembna, saj bo vsebovala tudi volitve v naše organe, zato že sedaj moj poziv, da vsi tisti, ki želite sodelovati v organih ZLTSS, pristopite k pripravi predlogov. Seveda je na voljo tudi moje mesto – mesto predsednice ZLTSS.

Na sejah bomo posebej spregovorili tudi o delu mladih. Pred dvema letoma smo imenovali njihovo predstavnico, Mašo Kumpergar, ki nas bo seznanila z aktivnostmi na tem področju.

Glede naših vsebinskih načrtov izpolnjujemo sklep zadnje seje Zbora članic in skupaj z JSKD pripravljamo okroglo mizo o stanju na področju folklorne dejavnosti, o stanju na področju nematerialne kulturne dediščine v Sloveniji in o nacionalnem seznamu, kar bo osnova za prijavo tudi na UNESCO-v seznam. Na tem področju zelo kasnimo. Tudi v ZLTSS imamo nalogo, da se zavzamemo za hitrejšo

delo na področju, ki seveda sodi v pristojnost Ministrstva za kulturo. Kmalu bo namreč minilo 10 let od sprejetja Konvencije o nematerialni kulturni dediščini v UNESCO. Mnoge države, med njimi tudi sosednja Hrvaška, se ponašajo z vrsto svojih običajev, plesov, pesmi itd., ki so uvrščene na UNESCO-v seznam, Slovenije pa ni nikjer.

V novembru nas čaka tudi letni Kongres CIOFF®, ki bo od 12. do 20. v Recife, Brazilija. To bo tudi priložnost za konkretne pogovore s CIOFF® predstavniki z vsega sveta tudi glede posredovanja folklornih skupin na slovenske festivale in za gostovanja naših folklornih skupin na tuje. Vabim vas, da že sedaj o tem razmišljate in nam posredujete svoje želje!

Magdalena Tovornik, predsednica ZLTSS

Koleda v Turčiji

ŠFD Koleda se je udeležila 25. tekmovalnega folklornega festivala *Golden Karakoz*, ki je potekal od 7. do 12. julija 2011 v Turčiji, v mestu Bursa. Festival je potekal pod okriljem turškega ministrstva za kulturo.

Za udeležbo na festivalu so zadnje mesece potekale intenzivne vaje. Poleg običajnih plesnih postavitev smo vadili še krajše programe, saj je organizator zahteval triminuten program za otvoritveno slovesnost, 7 – 10 minut za tekmovalni del in 10, 15 ter 20 minutni program za ulične odre. Poleg vaj je bilo potrebno veliko časa nameniti pripravi kostumov. Zaradi zmanjšanja stroškov prevoza smo kostume zapakirali med osebno prtljago. *Turkish Airlines* nam

je na našo prošnjo odobril povišano težo prtljage, in sicer 40 kg na osebo. Stroške prevoza smo v celoti krili vsi udeleženci sami.

Na pot se nas je odpravilo 27 Kolednikov. Iz Velenja smo krenili 6. julija dopoldan in se z letalom odpeljali do Istanbula, kjer nas je pričakal turški vodič Ilker. Z avtobusom smo se odpeljali proti Bursi, ki je 245 km oddaljena od Istanbula in je četrto največje mesto v Turčiji, s skoraj 1,9 milijona prebivalcev. Vožnja skozi Istanbul je potekala zelo počasi zaradi izredno gostega prometa. Del poti smo prepotovali s trajektom in tako prihranili nekaj ur vožnje po kopnem. Med vožnjo smo zaman pričakovali, da nam bo vodič kaj povedal o svoji deželi, zanimivostih. V Burso smo prispeli v poznih nočnih urah. Najprej so nas odpeljali v Kulturpark, kjer so nas za večerjo pričakali sendviči. Še predno smo jih pojedli, smo že bili spet na avtobusu, ki nas je odpeljal do nastanitve. Kako smo bili presenečeni, ko smo se znašli v študentskem domu in ne v hotelu s štirimi zvezdicami, kot nam je obljubljal organizator. Utrujeni od potovanja smo se namestili v sobe v upanju, da se naslednji dan dogovorimo z organizatorjem za obljubljeno bivanje v hotelu. Kljub našim pripombam in pogovoru z organizatorjem smo ostali v tem domu. Predstavniki festivala se nam je opravičil za nastalo situacijo z razlago, da hotele obnavljajo. Vztrajali smo, da nam priskrbijo vsaj brisače, ki jih glede na obljubljeno hotelsko namestitev nismo vzeli s seboj. Primanjkovalo nam je tudi obešalnikov za kostume. Obešalnike smo kupili sami, organizator pa je za vsakega priskrbel po eno brisačo. Takoj nam je postalo jasno, da nekateri dogovori ne držijo, da se stvari sproti spreminjajo in tudi vodič je za spremembe izvedel zadnji hip. Tako je prišlo do kar nekaj nesporazumov zaradi slabe komunikacije. Npr. na sprejem k županu so prišli vsi v kostumih, le naša delegacija v civilu, ure nastopov in odhodov so se pogosto spreminjale itd. V takih situacijah nas je reševala naša dobra volja in velika sposobnost prilagajanja in strpnosti.

Festival, na katerem so sodelovale skupine iz 37 držav, se je pričel s sprevedom v tradicionalnih kostumih po ulicah mesta. Za program so bili zadolženi godci, ki so vso pot igrali, plesalci pa smo med hojo pozdravljali množico navdušenih gledalcev. Po več kilometrov dolgi poti smo se utrujeni in žejni zbrali v Kulturparku. Kljub neznosni

vročini ni bilo poskrbljeno za vodo. Ta je bila na razpolago samo v prostoru, kjer smo jedli. Otvoritvena slovesnost se je nadaljevala pozno v noč v odprtem gledališču Kulturparka. Po govoru župana in guvernerja se je vsaka skupina predstavila s triminutnim programom.

V naslednjih dneh smo naše plesne predstave predstavili na uličnih nastopih na različnih prizoriščih v mestu in v bližnji okolici Burse. Preoblačili smo se kar v avtobusu, vodič je še posebej skrbel, da so bile zavese zagnjene. Vroče je bilo na avtobusu, vroče na nastopih, za vodo smo v glavnem skrbeli sami, včasih pa se je nanjo le spomnil tudi organizator. Nastopali smo skupaj z nekaterimi ostalimi tujimi skupinami. Začudeni smo bili, da so bile nekatere skupine brez glasbenikov in so plesale na posneto glasbo.

Zajtrke smo imeli v domu, kjer smo stanovali in so bili tipično vegetarijanski. Kosilo in večerjo smo imeli v Kulturparku. Tukaj so bili tudi avtomati z vodo. Hrano so delili na dveh mestih. Še sreča, da nismo prihajali vsi naenkrat, pa še vseeno smo se pred vsakim obrokom načakali v vrsti. S pladnji hrane smo se posedli za mize pod velikimi drevesi, ki so nam nudila prijetno senco. Obroki so bili bolj skromni, a okusni in primerni za visoke temperature. Nekateri smo si privoščili še kakšen kebab, ki pa se zelo razlikuje od našega, slovenskega.

Poleg vsakodnevnih vaj in nastopov nam je ostalo še kar veliko prostega časa. Želeli smo si ogledati nekatere znamenitosti Burse, za ogleda pa smo se z vodičem dogovorili kar sami, saj organizator teh ni predvidel.

Bursa leži na obronkih gore Uludag, na kateri je zelo priljubljen smučarski center Turčije. Ima vzdevek »Yesil Bursa« (»Zelena Bursa«), kar se nanaša na ogromno število parkov in vrtov v urbanem okolju ter veliko gozdov, ki obkrožajo mesto. Mesto je tudi eno največjih industrijskih središč, je center turške avtomobilske, tekstilne in prehranske industrije. Ima vroča in vlažna poletja ter hladne zime z veliko padavin, lahko tudi snegom, ki se obdrži tudi po 14 dni. Denarna valuta so nove turške lire, za evro dobimo 2,3 TL. Gost promet je eden največjih problemov mesta, zato je

potrebno biti pri prečkanju ceste zelo previden. *Kulturpark* je bursin največji kotichek za oddih. Park se razprostira na 393.000 kvadratnih metrih. V parku je jezero, vrtovi čaja, restavracije, poročna dvorana, zabavišni park, muzej in prostor za prireditve na prostem, kjer smo nastopali tudi mi. Ogledali smo si Muzej Atatürk, Zeleno grobnico, Veliko mošejo in pokriti bazar Bedesten, ki je priljubljena točka za nakupovanje. Opozorjeni smo bili na primerna oblačila za obisk mošej – mošje v hlačah čez kolena, ženske pa smo se pokrile z rutami. Nekaj ur smo preživeli tudi na kopališču, kjer smo se osvežili in ohladili. Prostori za preoblačenje so bili strogo ločeni, posebej za moške in posebej za ženske.

Dva dni pred odhodom smo nastopili pred komisijo v polfinalnem večeru. Zaplesali smo v *Open Air Theatre*, pred tritisočglavim občinstvom. Predstavili smo se z gorenjskimi plesi, ki smo jih brezhibno in doživeto zaplesali. V finale se žal nismo uvrstili, uvrstile pa so se nekatere skupine, ki z izvirnim ljudskim plesom nimajo veliko skupnega, npr. Rusija, ki se je predstavila z baletno artistično točko. Enaki kriteriji so veljali tako za amaterske kot za profesionalne skupine.

Zadnji dan smo se vsi udeleženci festivala fotografirali v kostumih v odprtem gledališču. Finalni večer se je zaključil z nastopom petnajstih najboljših skupin, po našem mnenju ne ravno najboljših. Po nastopu so se na odru zbrali po trije pari iz vsake skupine in nato so podelili denarne nagrade najboljšim, vsaka skupina pa je prejela priznanje za sodelovanje. Pozno ponoči smo se vrnil v dom in začeli s pakiranjem. Časa za spanje skoraj ni bilo, saj nas je že ob 5. uri čakal avtobus za Istanbul.

Vrnili smo se polni mešanih občutkov in zadovoljni, da smo z vso odgovornostjo in z najboljšim, kar zmoremo, predstavili naše ljudsko izročilo oz. promovirali Slovenijo v daljni Turčiji. Koledniki si bomo sedaj privoščili zaslužene počitnice. Za nami je uspešno in pestro leto delovanja. Z vajami bomo zopet začeli v drugi polovici avgusta. Čakajo nas novi nastopi, predvsem pa intenzivne priprave na našo 40. letnico.

Za ŠFD Koleda, Marija Žnidar

KD Mandrač Koper v Litvi

Kulturno društvo Mandrač Koper bo v letošnjem letu dopolnilo 22 let svojega delovanja. V društvu trenutno deluje 34 članov, organiziranih v treh sekcijah (folklorna skupina, skupina ljudskih pevk in godčevska skupina). Njihov skupni cilj je ohranjanje ljudskega izročila kot celote, šeg, navad, glasbe, pesmi in plesov iz vseh pokrajin Slovenije in tudi zamejstva, pri tem pa najraje prikažejo ljudsko izročilo iz bližnjega okolja, t. j. Slovenske Istre. Društvo je v vseh letih delovanja izvedlo preko 750 nastopov v vseh slovenskih pokrajinah, pa tudi v Italiji, Avstriji, na Hrvaškem, Češkem, Madžarskem, Portugalskem, v Kanadi, Franciji in nazadnje v Litvi. Redno se udeležujejo revij v okviru JSKD, posamezne sekcije pa nastopov na raznih revijah (Primorska poje, »Halo, tu Mediteran«, »Pevci nam pojejo, godci pa godejo« itd.). V okviru ZLTSS so sodelovali na več mednarodnih folklornih festivalih (na Hrvaškem, Portugalskem, v Kanadi, Italiji, Litvi).

V prvi polovici letošnjega julija je *KD Mandrač Koper* preko ZLTSS sodelovalo na folklornem festivalu *The Flower of the Sun* v mestu Šiauliai v Litvi. To je bil festival tekmovalnega značaja, *KD Mandrač* pa se je predstavil v štirih kategorijah: koreografirani plesi, instrumentalni ansambli, tradicionalno petje in tradicionalna solo glasbila.

Poleg vsesplošnih čestitk in pohval s strani organizatorjev in članov strokovne komisije za nastope v vseh štirih kategorijah, kjer so bile favorizirane profesionalne skupine, je treba poudariti predvsem osvojeno srebrno medaljo *Skupine ljudskih pevk*, za kar gre zasluga samim pevkam in njihovi umetniški vodji gospe Mojci Lepej.

Glede na to, da je bila pot v Litvo in nazaj z avtobusom, zaradi pomanjkanja finančnih sredstev za letalo, zelo dolga in zahtevna, so člani KD poskušali združiti obvezno s prijetnim. Na poti v Litvo so si ogledali Varšavo (Stare Miasto), v Litvi znameniti »Hrib križev«, »največjo lisico na svetu« in druge znamenitosti, na poti nazaj pa stari del mesta Krakow ter znameniti in nepozabni rudnik soli Wieliczka. Mnenje članov KD bi lahko strnili v misel: »Čeprav naporno, je bilo prijetno in zanimivo.«

Bogomir Likon, predsednik KD Mandrač Koper

FS Plamen iz Škocjana z oktetom Spomin v Rusiji

Folklorna skupina Plamen iz Škocjana je pod okriljem CIOFF® in ZLTSS v začetku septembra skupaj s pevskim oktetom Spomin sodelovala na pomembni prireditvi v Moskvi in na mednarodnem folklornem festivalu v Suzdalju v vladimirski pokrajini. Na obeh dogodkih so sodelovale tudi skupine iz Italije, Romunije, Češke, Tajske, Južne Koreje, Latvije, iz Rusije pa skupina donskih Kozakov iz Rostova, Itelmeni s Kamčatke in domače folklorne skupine.

Prireditev v Moskvi je bila posvečena 864. letnici ustanovitve tega mesta in je v okviru 6. moskovskega mednarodnega folklornega festivala potekala na *Poklonnoj gori* (Spominska gora) nad rusko prestolnico. Našo skupino je prišla pozdravit slovenska veleposlanica v Moskvi nj. eksc. Ada Filip – Slivnik s konzulom Boris Goletom in ostalo ekipo, po podatkih veleposlaništva pa so si prireditev ogledali tudi Slovenci, živeči v Moskvi. Naš nastop na zelo dobro obiskanem dogodku so prisotni strokovnjaki ocenili kot enega boljših navkljub slabim odrskim pogojem in stoječemu občinstvu. Namestitev v Moskvi je bila hotelska, hrana povprečno dobra, za naš okus malo nenavadna. Med obroki je primanjkovalo vode, vendar so jo, očitno na posredovanje ostalih skupin, namestili naslednji dan v jedilnici. Voda je bila v času nastopa dostopna. Organizator nas je popeljal po Moskvi in nam jo razkazal, drugi dan celo z ladjice po reki Moskva. Imeli smo tudi nekaj prostega časa za samostojni ogled mesta.

Po dveh dneh smo se z avtobusi iz Moskve odpeljali v Suzdal, kjer so domačini vse skupine zelo prisrčno sprejeli s kruhom in soljo in navdušujočim nastopom profesionalne folklorne skupine *Rus*. Ista skupina je za vse sodelujoče folklorne skupine zvečer priredila enkratni koncert.

Prihodnje dni smo nastopali na otvoritvi in zaključku festivala v Vladimiru ter na dveh celovečernih nastopih, na nobenem od teh nastopov pa nismo imeli na voljo pitne vode. Na svečani otvoritvi festivala v bližnjem Vladimiru sta bili s strani občinstva najbolje sprejeti skupini iz Romunije in Slovenije. Naslednji dan sta naša in kamčatska skupina po celodnevem ogledu muzejev skupaj izvedli celovečerni koncert v oddaljenem mestu Kovrov. Obe skupini sta navdušili občinstvo, ki

je do zadnjega kotička napolnilo veliko mestno gledališče. Poudariti velja, da je rusko občinstvo zelo navdušeno nad kulturnimi dogodki, kjer s svojim glasnim ploskanjem in spodbujanjem preda energijo tudi nastopajočim. Uspešen celovečerni koncert je slovenska skupina izvedla tudi v Vladimiru v Mladinskem domu kulture, vendar pa je tega dne dopoldne, kot še nekatere druge skupine, zavrnila nastop v odprtem muzeju lesene arhitekture v Suzdalju, kjer naj bi nastopali na mokri travi, saj je bil oder za kaj takega premajhen. Organizatorju smo povedali, da je škoda naših oblačil. Našli smo rešitev, kjer smo bili vsi zadovoljni, tako da je ob tem dogodku nastopil le oktet Spomin. Občinstvo je sestavljalo nekaj članov ostalih, na festivalu udeleženi folklorni skupin in nekaj naključnih obiskovalcev muzeja.

Gala zaključek festivala je potekal v mestnem gledališču v Vladimiru. Odmeven mednarodni festival je pozdravil tudi predsednik CIOFF®-a Udomsak Sakmunvong s Tajske, ki se je poleg preostalih nacionalnih zastopnikov CIOFF® udeležil tega festivala.

Namestitev v Suzdalju je bila zelo dobra, hrana tako kvalitetno kot količinsko zelo v redu, vseeno pa je kar pol skupine, verjetno zaradi ruskih kompotov, utrpelo prebavne motnje. Žal pa je bil velik minus suzdalskega festivala, da nismo imeli prostega časa, čeprav smo zanj zelo prosili, niti prostega dneva in da so se dogovorjene ure in dogodki ves čas spreminjali. Angleško govoreča vodička Tatjana, ki smo jo imeli v Moskvi, nas je ves čas spremljala tudi v Suzdalju, kjer je skupino vodila le rusko govoreča vodička tudi Tatjana, tako da je bila prva Tatjana ves čas v precepu med skupino in drugo Tatjano, ki zadevam ni bila kos.

Poudariti velja, da je folklorna skupina Plamen iz Škocjana glede na to, da se je prvič v svojem obstoju udeležila mednarodnega folklornega festivala CIOFF®, presenetljivo dobro opravila svojo nalogo, zato lahko upravičeno upamo, da bo svoj tokratni uspeh v prihodnje ponovila. K uspehu skupine je znatno pripomogel tudi oktet Spomin, ki je dodatno, z visoko kvaliteto popestril program in se je tako zadnji večer skupaj s Plamenovci upravičeno veselil na svečanem banketu, ki ga je organizator v zahvalo priredil vsem sodelujočim folklornim skupinam.

Janja Ravnikar

Ika Otrina ni več!

Mnogi njegovi učenci in soustvarjalci na folklornem področju smo s strahom pričakovali žalostno novico, saj smo vedeli, da se Iko bori s hudo boleznijo. Konec julija letos smo onemeli in bili žalostni. Našega izjemnega mojstra, ki nas je, še posebej Kudovce, desetletja učil odrske perfekcije, ni več.

O tem, kaj vse je dobrega počel z AFS Študent in v zadnjih letih s Krogovci, ne bi našteval. Vsekakor pa je potrebno še dodati, da je tudi v republiškem merilu poučevanja na seminarjih predaval in poudarjal v prvi vrsti plesno tehniko. Njegov trud se ni povsem uresničil, saj je bil, žal, v najvišjih strokovnih folklornih krogih prepogosto nerazumljen. Njegovi učenci pa vemo, da je imel prav, saj opažamo na revijah v glavnem slabo plesanje.

Naj zaključim s citatom, ki je bil objavljen v uvodniku knjige »Iko Otrin, legenda mariborskega baleta«:

»Ples je bil in je del človekovega življenja. To dokazuje tudi štiristoletna zgodovina baleta, ki jo je v zadnjih desetletjih soustvarjal tudi Iko Otrin. Njegov prispevek k zgodovini plesa in baleta je izjemen, kot je izjemna umetnost sama. Njegova vloga učitelja je neizmerljiva, tako kot je neizmerljiva ustvarjalnost, ki jo je pri mladih spodbujal. Njegovo ustvarjalno delo je v nas vzbudilo toliko lepih občutkov in prineslo toliko čudovitih trenutkov, da se jih bomo vedno radi spominjali. Tudi zaradi Ika Otrina ples ostaja del našega življenja.«

Vasja Samec

FS Plamen z oktetom Spomin na festivalu v Rusiji
(foto: Tadej Žura in Janja Ravnikar)